

tekst Ronald Bultelaar

Onderwijsbestuurder Jaap – voor velen meneer – Eikelboom gaat op 1 maart van dit jaar met pensioen. Daarop vooruitlopend legde hij op 1 januari al zijn vertegenwoordigende functies neer. Het ROM zocht de markante bestuurder op en hinkstapte met hem door de recente Rotterdamse onderwijsgeschiedenis.

> 'MENEER' JAAP EIKELBOOM

Een markant onderwijsbestuurder gaat met pensioen

Jaap Eikelboom stond met voormalig adjunct-directeur Theo Nelen van BOOR aan de wieg van FOKOR, de koepelorganisatie die namens alle Rotterdamse schoolbesturen als vertegenwoordigend orgaan optreedt. Ook bouwde hij stichting PCBO uit tot een schoolbestuur met ruim dertig scholen voor basis- en speciaal onderwijs. Verder was hij gesprekspartner van vijf opeenvolgende wethouders van onderwijs en in het kader van het Rotterdams Onderwijs Beleid (ROB) voorzitter van de programmacommissie Financiën en Materiële Zaken. Ook maakte hij van nabij de transformatie mee van de gemeentelijke dienst Onderwijs, Jeugdzaken en Vormingswerk, via de Dienst Stedelijk Onderwijs naar Jeugd, Onderwijs en Samenleving en was hij actief in tal van andere, zoals hij het zelf vaak noemt, gremia. Genoeg activiteiten voor werkweken van zeventig tot tachtig uur en een chronisch gebrek aan vrije tijd. Toch kijkt hij met genoegen terug en zegt hij niet bang te zijn voor het beruchte zwarte gat.

Verdiensten

Begonnen als salarisadministrateur bij wat later stichting PCBO werd, bouwde Jaap Eikelboom als administrateur de oot

kleine schoolvereniging uit tot een groot en professioneel geleide onderwijsstichting. Het is maar een van zijn vele verdiensten. Een andere is de oprichting van FOKOR, een niet meer weg te denken orgaan in het Rotterdamse onderwijs dat ervoor zorgt dat de Rotterdamse onderwijsbesturen met één stem spreken als er overlegd moet worden met bijvoorbeeld de overheid.

Precies op tijd

Wie denkt dat deze ontwikkelingen vooral gericht waren op machtsvorming doet Eikelboom tekort. Als hij vertelt over de wijze waarop hij vergaderingen voorziet, wordt duidelijk wat hem drijft: 'Ik ben geen technisch voorzitter, maar bereid elke vergadering nauwgezet met directeur of secretaris voor, begin precies op tijd en stel van tevoren een eindtijd vast, zodat er niet eindeloos kan worden gesproken. Een werkwijze waarvoor ik waardering krijg omdat er altijd iets bereikt wordt.'

Beleidsmakend

Resultaat boeken – het lijken sleutelwoorden in zijn 'oeuvre'. Bij PCBO zag hij in dat het besturen van een complexe organisatie niet samenging met een almaar uitdijend vrijwil-

ligersbestuur. Hij wist er de handen op elkaar te krijgen voor een klein, maar professioneel bestuur. Wat het plaatselijke onderwijsbeleid betreft, had hij al vroeg door dat het Rotterdamse onderwijs meer zou kunnen bereiken als het met één stem zou spreken en zich beleidsmakend in plaats van beleidsvolgend zou opstellen.'

Tutoyeren

Dat er in het verlengde van dergelijke ontwikkelingen formele overlegsituaties in het leven werden geroepen doet hem wel eens verlangend terugdenken aan de tijd waarin ambtenaren nog niet elk dossier hoefden terug te koppelen en gewoon ja of nee mochten zeggen. Een tijd waarin hij zaken deed met Theo Pompen, hoofd Bijzonder Onderwijs van de gemeentelijke dienst Onderwijs, Jeugdzaken en Vormingswerk.

← Jaap Eikelboom: 'Ik had al snel door dat het Rotterdamse onderwijs meer zou kunnen bereiken als het met één stem zou spreken.'
foto Jan van der Meije

bezwaren nergens gehoor vinden: 'Stop alsjobloft met het realiseren van mfa's (multifunctionele accommodaties). Het is bouwen op drijfzand. Hoe kun je nu zoveel voorzieningen bij elkaar zetten, die allemaal afhankelijk zijn van overheidsfinanciering? Neem het sociaal cultureel werk. Het is niet denkbeeldig dat de geldstroom daar de komende

'PCBO is toch een beetje mijn kindje'

jaren afgeknepen gaat worden. En wat te denken van de pouterspeelzalen? Zullen die niet langzamerhand allemaal moeten wijken voor de kinderopvang? Uiteindelijk zal het er volgens mij op neerkomen dat de scholen in die accommodaties met de exploitatiekosten blijven zitten. Een situatie waarbij afbraak op de loer ligt.'

Poëtisch citaat

Afbraak – het moet een gruwel zijn voor een onderwijsbestuurder, die altijd bezig geweest is met bouwen. Soms letterlijk door alle schoolgebouwen van PCBO uitgebreid te laten renoveren of zo nodig te laten vervangen door nieuwbouw. Soms figuurlijk door tijdens een studiereis naar Kaap-Verdië de fundamenten voor FOKOR te leggen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze onderwijsarchitect zijn dierbaarste 'erfenis' – stichting PCBO – slechts met moeite kan loslaten: 'Het is toch een beetje mijn kindje'. Met een van zijn bekende poëtische citaten sluit hij het interview af: 'Alle goede spreuken zijn reeds op de wereld, men verzuimt slechts om ze toe te passen'.

Eikelboom: 'Ik ben met meneer Pompen heel wat keren bij Gedeputeerde Staten geweest voor een beroepszaak. De ene keer won hij. De andere keer ik. Niemand die daar moeilijk over deed. Na een aantal jaar waren we zo met elkaar vertrouwd dat we tijdens een borrel besloten dat het maar eens afgelopen moest zijn met het u zeggen. Voortaan zouden we elkaar bij de voornaam noemen. Op voorwaarde dat als een van ons de ander zou bedriegen het tutoyeren tot het verleden zou behoren. Het is altijd bij Theo en Jaap gebleven.'

Bedreigend

Dat zijn vele activiteiten een flinke wissel hebben getrokken op zijn privéleven lijkt hij geaccepteerd te hebben. Wel is hij er zich van bewust dat zijn 'thuiskomst' in zekere zin 'bedreigend' kan zijn: 'Mijn vrouw heeft onze

vijf kinderen voornamelijk alleen opgevoed en zich daarnaast tot zelfstandig gevestigd keramist ontwikkeld. Zelf heb ik naast lezen en het voordragen van gedichten geen hobby's. Het zal voor ons beiden dus best wennen zijn'. Toch zegt hij zich geen zorgen over zijn toekomst te maken: 'Ik ga er niet naar op zoek, maar er zal best wel iets langskomen.' Dat 'iets' moet zich overigens wel buiten het Rotterdamse onderwijs afspelen. Dat vindt hij belangrijk: 'Als je niet meer in de dagelijkse praktijk actief bent bestaat het gevaar dat je niet langer serieus wordt genomen.'

Multifunctionele accommodaties

En dan – we staan al op het punt om afscheid van elkaar te nemen – wil hij op de valreep nog iets kwijt. Het zit hem duidelijk hoog, omdat hij het gevoel heeft dat zijn